

Nr 383

Av herr Kellgren, om vidgning av det nordiska tjänstemannautbytet.

Det nordiska offentliga samarbetet omhänderhas på det praktiska planet i huvudsak av tjänstemän i olika befattningar. Huruvida ett samarbete verkligen skall utvecklas och bli effektivt är ofta helt beroende av dessa tjänstemäns insikter i och intresse för nordiska förhållanden. Helt allmänt måste därför anses önskvärt, att tjänstemän i de nordiska länderna i så stor utsträckning som möjligt känner till förhållandena inom sitt verksamhetsområde i hela Norden. Av ett speciellt praktiskt värde kan i många lägen vara att i ett land ha tillgång till en tjänsteman från ett grannland, vilken kan stå till tjänst med upplysningar i olika avseenden rörande förhållanden i sitt hemland.

Mot bakgrund av dessa tankegångar väcktes år 1954 till Nordiska rådet ett medlemsförslag om tjänstemannautbyte mellan centrala myndigheter i de nordiska länderna. En rekommendation i ämnet antogs av rådet samma år. Förslagsställarna betonade att värdet av utbytet skulle förhöjas, om utbytet komme att omfatta sådana tjänstemän, vilka kunde beräknas i sitt hemland komma att få en framskjuten ställning. Ytterligare initiativ från rådets sida för att underlätta tjänstemannautbytet de nordiska länderna emellan har tagits genom rekommendation nr 13/1957 om förenkling av reglerna rörande tjänsteresor till annat nordiskt land. För rekommendationernas förverkligande har regeringarna och parlamenten i de nordiska länderna vidtagit en rad åtgärder.

I Danmark har således Statsministeriet i december 1955 tillställt samtliga ministerier och styrelser en cirkulärskrivelse med meddelande att tjänsteman i administrationen, för viss tid, skall kunna tjänstgöra i annat nordiskt land efter överenskomelse mellan vederbörande verk i de två länderna. Förutsättning för tjänstgöring i annat nordiskt land, vilken normalt borde ha en varaktighet av ett år, vore att vederbörande tjänsteman åtog sig vanlig tjänstgöringsskyldighet i detta land. Tjänstemannen kunde förutom grundlönen påräkna rese- och merkostnadsersättning. I förnyad cirkulärskrivelse i november 1959 till samtliga ministerier och styrelser har Statsministeriet hemställt att tjänstemännen göres uppmärksamma på möjligheten till tjänstgöring i annat nordiskt land.

Den norska regeringen har uttalat sin anslutning till uppfattningen att det är angeläget att ett tjänstemannautbyte i enlighet med 1954 års rekommendation kommer till stånd. Regeringen har emellertid icke ansett det ändamålsenligt att meddela generella föreskrifter om tjänstgöringens längd. Kostnaderna för lön och extrautgifter har ansetts böra täckas av tjänstemannens hemland.

I Sverige har Kungl. Maj:t, enligt statsrådsprotokoll för civilärenden den 4 januari 1955, uttalat att tjänsteman inom den centrala förvaltningen borde komma i

fråga för tjänstgöring i annat nordiskt land. Några generella regler rörande förutsättningarna för utbytet har dock icke fastställts, utan det har ansetts böra ankomma på regeringen att i varje enskilt fall besluta såväl om utsändandet av svenska tjänstemän som om mottagandet av tjänstemän från andra nordiska länder. I protokollet utsäges vidare att vederbörande tjänstemans hemland bör svara för de kostnader som är förbundna med tjänstgöring i annat nordiskt land, varvid fråga kunde bli om lön under tjänstledighet, resekostnadsersättning och traktamente samt om kostnaderna för uppehållande av tjänsten under tjänstledighet. I ett interpellations-svar i maj 1959 i svenska riksdagen underströk dåvarande chefen för civildepartementet värdet av ett nordiskt tjänstemannautbyte. Statssekreteraren i civildepartementet har i ett cirkulär till övriga statssekreterare den 9 mars 1960 utfärdat närmare anvisningar om hur detta nordiska tjänstemannautbyte borde försiggå.

Dessa regler har främst tagit sikte på ett tjänstemannautbyte avseende central-administrationen. Under senare år har emellertid frågan om nordiskt tjänstemannautbyte fått aktualitet även för lokal och regional förvaltning, bl.a. för personalen inom arbetsförmedlingen. Frågan har vid olika tillfällen behandlats såväl av Nordiska arbetsmarknadsutskottet som av flera av dess underkommittéer. För den nordiska arbetsmarknaden är det av betydelse att skilda personalkategorier hos arbetsmarknadsmyndigheter får tillfälle till tjänstgöring i annat nordiskt land och får egen erfarenhet både av arbetsmarknadsförhållandena där och även av arbetsförmedlingens praktiska bedrivande.

Nu gällande regler i Sverige synes emellertid icke tillåta ett utbyte av ifrågavarande slag. I november 1966 har nämligen Kungl. Maj:t avslagit en framställning från svenska arbetsmarknadsstyrelsen om bemyndigande att uttaga omkring tjugo tjänstemän årligen hos styrelsen och inom den offentliga arbetsförmedlingen för tjänstgöring hos arbetsmarknadsmyndigheterna i Danmark, Finland eller Norge under 2—4 månader, varvid tjänstemannen skulle äga uppbära oavkortad lön samt resekostnadsersättning och traktamenten.

Det är här fråga om ett praktiskt viktigt utbyte. Den nordiska arbetsmarknaden, där arbetskraften har fri rörlighet över gränserna, skapar icke sällan svårbemästrade problem. Det är nödvändigt att arbetsmarknadsmyndigheternas personal är väl rustad för att handlägga uppgifter, som sammanhänger med dessa förhållanden. Betydelsen av att ett icke obetydligt antal befattningshavare får vidgade och direkta kunskaper om yrkesliv och arbetsmarknad i övriga nordiska länder och att de knyter personliga kontakter med tjänstemän inom därvarande arbetsmarknadsadministration kan knappast överskattas.

Under hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om införande av sådana bestämmelser att tjänstgöring med bibehållen lön för statstjänstemän, vilka i sin tjänst är i behov av kännedom om förhållandena i grannländerna, på allt sätt underlättas.

Stockholm den 25 januari 1967

Nils Kellgren (s)